

væsen uden at kunne naae dette Maal, saa har dette Arbejde dog været af en egen Art; thi det ene Aar har man henvendt sin Takke paa Nedlæggelsen af en enkelt høiere Underviisningsanstalt, det andet Aar er man kommen med Forslag om en Reform af Almueunderviisningen, og nu kommer man med Forslag til Forandring i Organisationen af det lærde Skolevæsen. Man kan altsaa egentlig ikke sige, at der i Rigsdagen har været nogen sammenhængende Plan eller nogen almindelig Reform, som man har søgt at sætte igjennem. Naar man i Rigsdagen vil sætte Noget igjennem, er det dog nødvendigt, at man først gjør sig fuldstændigt klar, hvad man vil, og hvorledes det vil kunne gennemføres. Lykkes det saa at samle et Fleertal om et saadant fuldstændig udarbejdet Forslag, saa har man ogsaa Magten til at sætte det igjennem, thi saa har man den parlamentariske Majoritet, der med de konstitutionelle Midler, der staae til dens Raadighed, kan gennemføre sin Billie og kan sætte sin Minister ind i Regjeringen. Dette er vistnok den naturligste og meest praktiske Vej til at gennemføre saa omfattende og indgribende Reforme.

Berg: Jeg veed ikke, hvad man ikke kunde komme ind paa i Anledning af det foreliggende Forslag, hvis man turde følge de Betragtninger, der ere gjorte gjældende af de ærede kjøbenhavnske Medlemmer, der have havt Ordet; thi det forekommer mig, at det er ikke Spørgsmaalet om Udvalgs Nedsættelse, men selve Sagens Realitet, de have behandlet. Naar den sidste ærede Tale meddeler os, at der ikke har været fornøden Plan i de Bestræbelser, vi have gjort for at opnaae en Reform i vort Skolevæsen, da troer jeg ikke, at det er ganske rigtigt. Vi have forsøgt at indskrænke Seminariernes Antal; men dette enkelte Punkt har ikke villet lykkes. Vi have forsøgt at faae nedsat en Commission om Skolevæsenet; heller ikke det har villet lykkes os. Vi have altsaa ikke i vore mere moderate Bestræbelser faaet den fornødne Tilslutning. Hvad er da naturligere, end at vi søge at opstille et noget videre Program, som muligen ikke strax med eet Slag kan vinde den fornødne parla-

mentariske Majoritet — skulde man vente saalænge med sine Forslag, vilde man ofte ikke faae sat Noget igjennem — men som dog muligen efterhaanden kan vinde Indgang. Om dette end ikke strax kan opnaaes, kan man dog muligen senere ved Vælgernes Hjælp faae den fornødne Majoritet bragt tilveie for fornøftige Reforme i vort hele Underviisningsvæsen. Naar man vil begynde med at reformere det lavere Underviisningsvæsen, saa møder man den Indvending: „Nei, man skal begynde fra den anden Ende.“ Begynder man saa fra den anden Ende, er det ogsaa galt; saa skulde man have begyndt ved den laveste Side. Dette er Indvendinger, som jeg troer, at man ikke kan tage tilfølg; thi hvorledes man end berer sig ad, gjør man Indsigelse imod den valgte Fremgangsmaade. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) har udtalt, at det var aldeles umuligt, at Thinget kunde vedtage de af 36 Medlemmer foreslaaede Ændringer. Det er en meget streng Bedømmelse af Forslag, der fremkomme, ikke, som nævnt, ifølge nogle Enkeltes Overveetelse, men selvfølgelig ifølge en samlet Overveetelse af Forslagsstillerne (Billie: Af alle 36?) Den Omhu, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds i saa Henseende viser Forslagsstillerne, troer jeg er aldeles overflødig. Jeg troer, at enhver enkelt af Forslagsstillerne meget godt vil vide at svare til, hvad han har gjort ved at være med til at præsentere Thinget disse Forslag. Jeg saae ogsaa helst, at der ikke var fremkommet Forslag om Udvalgs Nedsættelse paa det nuværende Stadium, og jeg havde ønsket, at vi istedetfor vare komne til en gennemgaaende Realitetsbehandling af de foreliggende Forslag; men paa den anden Side kan jeg ikke nægte, at da Forslaget om Udvalgets Nedsættelse er fremsat fra et imod Reforme i vort Underviisningsvæsen velvilligt stemt Medlem, og da han staaer udenfor Ændringsforslagsstillerens Kreds, vil jeg slutte mig til det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Høgsbro), som Forslagsstillerne have valgt til deres Ordfører i denne Sag, og med ham tiltræde Forslaget om Udvalgs Nedsættelse. Jeg har endnu et Par enkelte Bemærkninger at gjøre ligeoverfor det